

Et Præste-Dynasti i Ørslev

Af N. Jensen

Ualmindeligt er det næppe, at Søn har afløst Fader i et Præstekald, men til Sjældenhederne hører det sikkert, at tre Generationer, Fader, Søn og Sønnesøn — gennem 111 Aar — har fulgt efter hinanden i samme Embede. Og saa er der endda Tale om et »Mellemed«, der heller ikke kan lades ude af Betragtning.

Noget saadant har været Tilfældet i Ørslev-Bjerge, V. Flakkebjerg Herred. Det var et Præste-Dynasti Olivarius.

Den første af dette Dynasti var:

1) *Niels Holgersen Olivarius*. Om denne Mands Liv og Virke findes der nogle Optegnelser i Giessings »Jubel-Læserere«, 1786, og selvfølgelig ogsaa, kortfattet, i Wibergs Præstehistorie. Han var født den 24. April 1637 i Malmø, hvor hans Forældre var Borgerfolk. Da han i sit tredje Aar mistede sin Fader, besluttede Moderen sig til at rejse til København og holde Syskole for at ernære sig og sin Søn. Her, hedder det, »føjede Guds Forsyn det«, at hun blev kendt med Fru Anna Eisenberg (de to Biskopper Peder Winstrups og Hans P. Resens Enke). Denne godgørende Frue fattede saa stor Godhed for den lille Olivarius, at hun tog ham i sit Hus, holdt ham i Skole og havde Omsorg for ham som sit eget Barn. Men hun døde fra ham, da han var 8 Aar. Da Barnet havde inderlig Lyst til Studeringer, fik Moderen

Et Præste-Dynasti i Ørslev

ham i Frue Skole, hvor han hurtigt gik frem fra 1. til 5. Lektie. Siden kom Drengen i Skole i Lund, for ikke at være til Byrde for Moderen, der vilde have, han skulde være Bartskeerer. I Lund led han ligefrem timelig Nød, men da det blev bestemt, at de fattigste Skoledisciple skulde to Gange om Dagen »nyde et Smørrebrød og noget tyndt Øl«, saa opretholdt han paa den Maade Livet. Biskop Winstrups Søn havde imidlertid faaet Underretning om, hvor nødstedt den lille Dreng var, og han sørgede saa for, at Drengen yderligere fik to Dages Kost, saalænge han var i Lund Skole.

I 1658 rejste Olivarius tilbage til København, hvor han fuldendte sine Studier, og hvor han kom i Forbindelse med Dr. i Teologie H. R. Brochmanns Enke. »Men som de Svenske samme Aar var faldet ind i Landet og truede København med Belejring«, saa besluttede hans »Principalinde« at drage over til sin Svigersøn, Rektor Foss i Skaane. Under Bortreisen betroede hun den unge Olivarius at have Opsyn med hendes Ejendele. Han maatte nu dele sin Tid mellem at være Husfoged og Soldat, idet han »med lige Troskab bestyrede Fruens Hus og gik med de andre Studenter til Volds imod Fjenden«. Han erhvervede sig derved saa stor Yndest, at den gode Frue besluttede at holde ham bestandig i sit Hus, indtil han kunde befordres. Dette skete ret hurtigt.

1663 døde Mester Hans Ravn, Sognepræst for Ørslev og Bjerger Menigheder. Kaldsret til dette Embede havde Statholderen, Niels Trolle til Trolholm (nu Holsteinborg). Olivarius holdt en Prøveprædiken for Statholderen, og da denne Prædiken faldt i Trolles Smag, fik Olivarius Embedet. Ordinationen foretoges af Biskop Svane.

Olivarius' første Hustru var hans Formands Enke, Karen Andersdatter, som kun levede kort, thi 1667 indgik han Ægteskab med Jomfru Barbara Allesen, Datter af Mester

---

N. Jensen

Hans Allesen, Provst og Sognepræst i Slagelse. I dette Ægteskab, som varede 44 Aar, havde de 4 Sønner og 1 Datter, og Olivarius havde den Glæde at se de 3 Sønner, som levede, blive Præster i Stiftet.

Niels Holgersen Olivarius døde 1711 i hans Alders 75. og Embedes 55. Aar, naar man regner fra 1656, da han tiltraadte en Stilling som Hører i Lunds Skole.

Fra hans Pen har Giessing kun fundet et Sørgevers, men »denne halve Snes Sørgestrofer viser, at han var en ypperlig dansk Poet«.

Niels Holgersen Olivarius' Efterfølger i Embedet blev hans ældste Søn.

2) *Holger Nielsen Olivarius*. Han var født 1670, blev Student 1687 og tog Attestats 1690. Samme Aar rejste han til Udlandet som Hovmester for den unge Frederik Rostgaard. De besøgte Universiteter og lærde Anstalter i Tyskland, Holland, England, Frankrig og Italien. Imidlertid var hans Fader blevet svagelig og ønskede sin Søn til Medhjælper i Embedet. Af Herluf Trolle til Snedinge blev Holger Olivarius kaldet til Faderens Adjunctus (Medhjælper) og Successor (Efterfølger). Holger Olivarius blev da hjemkaldt, og 1705 blev han ordineret til Embedet af Biskop Bornemann. Han efterfulgte sin Fader 1711 baade i Præste- og Provsteembedet, og der manglede ikke meget i, at han, ligesom Faderen, kunde regnes blandt Jubel-Lærere, da han døde 1753 i hans Alders 83. Aar og Embedes 48. Aar. (For Jubel-Lærere regnedes de Præster som havde været i Embedet 50 Aar eller derover).

Holger Olivarius var to Gange gift. Først i 4 Aar med Elisabeth Marie Bagger, og dernæst i næsten 38 Aar med Kirsten Magdalene Schmidt, som overlevede ham. Med sine to Hustruer havde han 16 — sejsten — Børn.

Et Præste-Dynasti i Ørslev

Holger Olivarius var en fornøjelig Præstemand og dertil, ligesom Faderen, brav og retskaffen.

I 1743 foretog Historikeren *Jacob Langebek* en Rejse til Herregaarden Gerdrup ved Skelskør Nor for at besøge Gaardens Ejer, Oluf Bruun og dennes Hustru, der var en Datter af Frederik Rostgaard (og, kan det tilføjes, forskuddt af Forældrene, fordi hun havde giftet sig uden deres Samtykke). Under Gerdrupopholdet aflagde Langebek Besøg i forskellige af Egnens Præstegaarde og derunder ogsaa i Ørslev. Om dette Besøg fortæller Langebek i sin Dagbog (Uddrag meddelt i Kirkehistoriske Samlinger, 4. Rk., 4. Bd.):

»Onsdag den 21. August var jeg i Ørslev og besøgte den gamle Præst Holger Olivarius. Han og hans Fader, Mester Niels, har været Præster dér i Kaldet i 80 Aar, og hans Søn, Christen Olivarius, som er Capellan hos Faderen, har expectantz paa Kaldet.

Ommeldte Provst Olivarius er en Mand paa næsten 80 Aar, men meget rørig og munter, og kan give megen Underretning om sit Fædrelands, navnlig Sjællands, gamle og nyere Beskaffenhed. Han har ogsaa haft mange smukke Ting af rare (sjældne) Dokumenter og Antikviteter, men har mest givet dem bort til sine gode Venner.«

Om et senere Besøg i Ørslev Præstegaard, 1746, fortæller Langebek yderligere i sin Dagbog: »Olivarius fortalte mig adskillige Anekdoter til den danske Historie, om Ulfeld, Frøken Leonora, Axel Arnfeld (til Basnæs), Valdemar Daa (Guldmageren paa Borreby) etc.«

Holger Nielsen Olivarius døde den 14. Marts 1753.

En af Sønnerne i 2. Ægteskab:

3) *Johan Olivarius*, blev Faderens Afløser i Ørslev-Bjerge og døde 1774.

erge har
r været

at den
maatte
g Druk

N. Jensen

Saaledes, siger den gamle Biografi har Fader, Søn og Sønnens Søn været Præster i Ørslev-Bjerge i 111 Aar.

Imidlertid er der — som ovenfor nævnt — et Mellemlid i Præstedynastiet Olivarius, som ogsaa bør nævnes. Det er forresten den eneste Olivarius, der er omtalt i »Dansk biografisk Leksikon«. Han hed:

4) *Christen Olivarius* og var Søn af Holger Olivarius. Det var navnlig som Kirkehistoriker, han gjorde sig bemærket, men døde endnu inden han rigtig var kommet til Udfoldelse. Han var født 1710 og døde 1745. 1738 tog han teologisk Attestats og blev Aaret efter udnævnt til Kapellan i Førlev og Sneslev. 1742 forflyttedes han i samme Stilling til Ørslev-Bjerge, idet han fik Ret til at blive sin Faders Afløser. Hans tidlige Død før Faderen hindrede dog dette. Christen Olivarius var — hedder det — en evnerig Mand, der tidligt viste videnskabelige Interesser. Oprindeligt syslede han mest med gammeltestamentlige Studier, men gik snart over til Studiet af dansk Kirkehistorie. Bl. a. har han skrevet en fyldig Biografi af Paulus Helie, ogsaa kaldet »Poul Vendekaabe«, en af Reformationstidens mest markante Skikkelser. Christen Olivarius' Værk bærer umiskendelig Præg af Lærdøm og Grundighed, selvom det ikke længer kan siges at være tidssvarende. Nutidens Forskere ser anderledes paa Poul Helgesen.

I Ørslev Kirke, Korbuen, findes der Monumenter (Gravstene) over Niels Holgersen Olivarius og Hustru, Barbara Allesen (rød, plettet Kalksten med Versalindskrift paa Latin og over Stenen er paa Korbuen fæstet to ovale Kobberplader med Ægteparrets Portrætter) samt over Holger Olivarius. Andre synlige Minder om Præstedynastiet Olivarius findes ikke mere i Ørslev.

— — —

Et Præste-Dynasti i Ørslev

Der er ingen Tvivl om, at Beboerne i Ørslev-Bjerge har været godt tjent med de fire Olivarius'er. Det har været dygtige og forstaaende Mænd i deres Virke.

Ejendommeligt nok skulde det føje sig saadan, at den Mand, der blev deres Efterfølger, *Jacob Thorman*, maatte fratræde Embedet paa Grund af »Forsømmelighed og Druk-kenskab«.